

Slovenija je bila kot predsedujoča OVSE v tem letu že deležne pohval, končne ocene predsedovanja na vrhu v Ljubljani pa bodo odvisne predvsem od vtisa, ki smo ga pustili med vodenjem ter od dosežkov. Kakšne ocene pričakujete?

Želim si, da bi bile ocene pozitivne in da bi upoštevale razmere, v katerih smo delovali. Spomnite se, da je OVSE leto začela z vrsto nerešenih vprašanj. Nismo imeli rešenega vprašanja prispevkov. To je bil ostanek iz prejšnjega predsedovanja, ko se nismo mogli sporazumeti o tem, koliko je mogoče znižati prispevek Rusije in povišati prispevek ZDA. Bil je odpor z obeh strani, kar je popolnoma logično. Imeli smo problem proračuna, ki smo ga rešili šele poleti, ter problem generalnega sekretarja, o katerem se tudi dolgo nismo mogli sporazumeti. Toda te formalne stvari nam je uspelo rešiti, zadaj pa so pred nami drugi izzivi; ali na bo uspelo sprejeti ustrezne dokumente, se bo ponovila situacija iz prejšnjih dveh ministerialov v Sofiji in Maastrichtu, ko ni bilo ministrske deklaracije. Doslej nisem zasledil, da bi bila kakšna država grozno jezna na Slovenijo ali pa name, z izjemo morda nekega trenutka po dogodkih v Andižanu, ko so bili v Uzbekistanu precej proti nam. Mislim, da bomo to predsedovanje opravili dokaj uspešno in brez bolečin.

Kakšni so pred vrhom v Ljubljani obeti, da bo vendarle sprejeta ministrska deklaracija? Njen sprejem je predvsem odvisen od ZDA in Rusije, kjer gre za politični konflikt izvažanja demokracije na eni ter za ohranjanje vpliva in moči na drugi strani.

Ne bojim se, da bi imeli kakšne težave s pojmovanjem demokracije. Problem te deklaracije je omenjanje t.i. istanbulske zaveze. Povezane so z voljo Rusije, da umakne orožje in strelivo iz nekaterih držav, kot sta recimo Gruzija in Moldova. Američani zelo radi omenjajo to obveznost, Rusi pa jo neradi slišijo. Dejstvo je, da so Rusi iz Gruzije že umaknili precej velik kontingent orožja, medtem ko je v Moldovi in Pridnestrju stvar nekoliko zapletenejša. Tam imamo opraviti z neko lokalno elito, ki ne spusti iz rok svoje zaščitnice Rusije. Oni razumejo tisto orožje kot jamstvo za svoj obstoj, za svoje preživetje. Tu moramo biti previdni. Želim si, da bi bilo mogoče istanbulske zaveze v deklaraciji omeniti afirmativno, ali bo to mogoče, pa ne znam povedati. Od omenjanja zavez je odvisno ali bomo imeli ministrsko deklaracijo. Če je ne bomo imeli, bodo sporočila te konference pripovedovali skozi usta predsedujočega. To se pravi, da bo predsedujoči svobodnejši v svojih izjavah, kot bi bil sicer. Pričakujete lahko, da bodo nekatere izjave močnejše in ostrejše, kot bi bile sicer. To je za vsakega politika velika skušnjava, vendar sem se sam pripravljen zadržati, če bi bilo to v korist celotne organizacije. OVSE vendarle šteje 55 držav udeleženk in iskanje konsenza, ki je nujen, ni preprosto. To je še težje kot doseči soglasje med slovenskimi strankami.

Koliko je na predsedovanje vplivalo dejstvo, da smo OVSE vodili v zelo nevhvaležnih okoliščinah, tik po oranžni revoluciji v Ukrajini. Odprla so se nova krizna žarišča v Srednji Aziji, Pridnestrju in Kavkazu. Bolgarija nem je zapustila precej neopravljenega dela, omenili ste formalne težave. Bo Belgiji uspelo izpeljati reforme OVSE, katerih kažipot pripravlja Slovenija?

Razumeti morate kaj ta kažipot pomeni. Pomeni to, da v tem trenutku še nismo sposobni narediti nekaterih korakov. Ne vseh, nekatere lahko, drugih pa še ne moremo. Države kratko malo niso pripravljene na to, da bi v tem trenutku delale velike korake. Koliko bo mogoče reforme izvesti prihodnje leto, ne vem, vsekakor pa se bo morala OVSE v nekaj letih še bolj reformirati, kot se je letos, da bo preživela in da bo kos izzivom časa. Tisto, kar čaka belgijsko predsedstvo in kar utegne biti zanimivo in vzpodbudno, je dogovarjanje med Armenijo in Azerbajdžanom. Imam vtis, da se

bo leta 2006 stvar bolj ali manj razpletla, če se sploh bo. Kar čaka na leto 2006 je tudi dogajanje na Balkanu oziroma zgodba s Kosovom. Tu je bilo slovensko predsedovanje srečno le v toliko, da se je zgodba začela v njegovem času, enako velja za zgodbo z Gorskim Karabahom. Pred kratkim sem govoril za azerbajdžanskim predsednikom Alijevim. Povedal sem mu, da je Slovenija pripravljena gostiti srečanje med njim in armenskim predsednikom, ki je bil tudi povabljen v Slovenijo. To se lahko zgodi že januarja in v tem smislu bi Slovenija dodatno prispevala k reševanju tega problema.

V Ukrajini se je zgodba na pol dogajala med našim predsedovanjem. Za novo leto sem bil v Ukrajini, ko Juščenko še ni bil predsednik, ter kasneje na njegovi inavguraciji kot predstavnik OVSE. Takrat se je vlada šele sestavljala in s sogovorniki sem imel zelo zanimive pogovore. Iz pogovorov z začetka ukrajinske oranžne revolucije sem pravzaprav razumel, v čem so glavni problemi in kako utegne nov položaj vplivati na okolje. Recimo na reševanje vprašanja Pridnestrja, odnosov z Moldovo in tako naprej. Videl sem, kako se revolucija brusi, kako se obrusi in kako se mehča. V začetku so bili moji sogovorniki zelo odloči kaj vse bodo naredili, v nadaljevanju so bili zmernejši in mehkejši, ker so nastopili nove okoliščine. Slovenija tako ni bila le priča, ampak tudi soakter dogajanja v Ukrajini.

Kirgizija je bila precej na naših ramenih, toda oziraje se na okoliščine in možnosti, je bila Slovenija precej uspešna. Stvari se niso usodno zapletle, ampak so se začele razpletati. Danes imamo neko stanje, ki pravzaprav ni idealno, ni za izložbo, je pa dokaj normalno. Seveda je pa treba vedeti, da je Kirgizija blizu Kitajske. Govorimo o Srednji Aziji, vendar je to prostor onstran Indije, torej v neposredni bližini osrčja azijskega življenja. Tam pa nekateri evropski standardi niso povsem uporabni.

Medtem ko je ruski zunanji minister Sergej Lavrov že v Ljubljani, kaže, da bo ameriška državna sekretarka Condoleezza Rice med evropsko turnejo obšla Slovenijo in vrh OVSE.

Svoje udeležbe ni potrdila. Obstaja nevarnost, da je ne bo. V tem primeru bo delegacijo vodil ambasador Nick Burns, zelo kompetenten sogovornik in eden vodilnih v organizaciji. Toda pustimo tudi iz varnostnih razlogov to vprašanje odprto.